

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

23 травня 2017 року

м. Тернопіль

№ 18 - рк/к

Про вжиття заходів щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання першого відділу досліджень і розслідувань від 23.05.2017 № 37 «Про виявлені ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції» встановила наступне.

В ході реалізації повноважень щодо здійснення контролю за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції територіальним відділенням, на підставі статті 3, пункту 12 частини першої статті 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», проводилось дослідження ринку надання платних медичних послуг, зокрема, проведення платних медичних оглядів, закладами охорони здоров'я Тернопільської області.

В Збаразькому районі Тернопільської області платні медичні послуги, зокрема, проведення платних медичних оглядів та видача необхідних заявнику довідок (сертифікатів), надаються комунальною установою Збаразькою центральною районною комунальною лікарнею (надалі Збаразька ЦРКЛ, ЦРКЛ) (вул. Павлова, 2, м. Збараж Тернопільської обл., 47302, ідентифікаційний код 02000702).

Збаразька ЦРКЛ включена до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ЄДР), є юридичною особою.

Дата державної реєстрації – 14.01.2004, дата запису в ЄДР – 22.02.2005, номер запису – 1 642 120 0000 000079.

Основний вид діяльності за КВЕД:

86.10 Діяльність лікарняних закладів.

До переліку платних послуг, які надаються лікарнею, зокрема, входять:

- медичний огляд для отримання посвідчення водія на керування транспортним засобом;
- медичний огляд для підтвердження посвідчення водія на керування транспортним засобом;
- обов'язковий профілактичний наркологічний огляд;
- обов'язковий профілактичний психіатричний огляд;
- попередній профілактичний медичний огляд при прийнятті на роботу (навчання);
- медичний огляд для отримання або підтвердження дозволу на право отримання та носіння зброї громадянами з видачею наркологічного та психіатричного сертифікатів;
- попередній профілактичний медичний огляд для санітарної книжки.

Отже, ЦРКЛ здійснює господарську діяльність та є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Збараська ЦРКЛ є єдиною установою в Збараському районі, яка проводить платні медичні огляди та не зазнає конкуренції на вказаному ринку.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», становище ЦРКЛ на ринку проведення платних медичних оглядів за період 2014-2016 років у територіальних межах Збараського району Тернопільської області містить ознаки монопольного (домінуючого).

За наданою Збараською ЦРКЛ інформацією, кількість наданих медичних послуг (проведених медичних оглядів) у 2014 році становить 3216 на суму 261179,06 грн., у 2015 році – 3641 на суму 308828,74 грн., у I півріччі 2016 року – 1713 на суму 148340,20 грн.

Наказом в.о. головного лікаря ЦРКЛ від 04.03.2014 №119-од «Про встановлення тарифів на окремі платні послуги, що надаються лікувально-профілактичними державними і комунальними закладами охорони здоров'я» з 05.03.2014 введено в дію тарифи на платні послуги, що надаються Збараською ЦРКЛ.

Обов'язковий профілактичний наркологічний огляд.

Проведення наркологічних оглядів регулюється наступними нормативно-правовими актами України:

- постановою Кабінету Міністрів України від 06.11.1997 №1238 «Про обов'язковий профілактичний наркологічний огляд і порядок його проведення»;
- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.11.1997 №339 «Про вдосконалення системи профілактичних протиалкогольних та протинаркотичних заходів та обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.12.1997 за №586/2390 (надалі Наказ №339);
- іншими нормативно-правовими актами.

Згідно наказу в.о. головного лікаря Збараської ЦРКЛ від 04.03.2014 №119-од, вартість послуги проведення профілактичного наркологічного огляду складає 34,00 грн.

Відповідно до «Калькуляції собівартості проведення обов'язкового профілактичного наркологічного медичного огляду» затрати робочого часу лікаря-нарколога складають 35 хв., фельдшера-лаборанта – 30 хв., медичної сестри – 15 хв.

Пунктом 8 Інструкції про профілактичний наркологічний огляд та його обов'язкові обсяги (надалі Інструкція), затвердженої Наказом №339, передбачено, що обов'язковий обсяг обстеження включає лікарський наркологічний огляд, психологічне тестування та лабораторне дослідження активності гамма-глутамілтрансферази сироватки крові за програмами Всесвітньої організації охорони здоров'я «Тест «Аудит» та «Тест клінічного скринінгу».

Відповідно до п.9 Інструкції, дані профілактичного наркологічного огляду заносяться лікарем-наркологом до медичної картки форми №145-О.

Оскільки, всі тестування та заповнення медичних карток проводяться лікарями, то затрати робочого часу медичної сестри (15 хв., що складає 4,20 грн.) зайво внесені до калькуляції щодо розрахунку собівартості проведення обов'язкового профілактичного наркологічного медичного огляду.

Внесення до калькуляції затрат робочого часу медичної сестри призводить до завищення тарифу на медичну послугу проведення обов'язкового профілактичного наркологічного медичного огляду та ущемляє інтереси споживачів зазначеної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Таким чином, вказані дії Збараської ЦРКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів.

Згідно з статтею 45 Закону України «Про дорожній рух» медичний і періодичний огляд кандидатів у водії і водіїв транспортних засобів проводиться з метою визначення здатності кандидатів у водії і водіїв до безпечного керування транспортними засобами. Зазначений огляд включає: попередні, періодичні, щозмінні передрейсові і післярейсові огляди, а також позачергові огляди, зумовлені необхідністю.

Проведення медичних оглядів водіїв транспортних засобів регулюються, зокрема:

- наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства внутрішніх справ України від 31.01.2013 №65/80, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22.02.2013 за №308/22840, яким затверджено «Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів» (надалі - Положення про медичний огляд), іншими нормативно-правовими актами.

Положенням про медичний огляд передбачено, що медичні огляди кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів проводяться медичними комісіями, що створюються в закладах охорони здоров'я. До складу медичної комісії входять лікар-терапевт (голова комісії), лікар-невропатолог, лікар-отоларинголог, лікар-офтальмолог, лікар-хірург.

Відповідно до п.2.2. Положення про медичний огляд, попередній (періодичний) медичний огляд включає в себе: загальне обстеження спеціалістами медичної комісії, лабораторне і функціональне обстеження (загальний аналіз крові та сечі, аналіз крові на цукор, ЕКГ, обстеження гостроти й полів зору, обстеження вестибулярного апарату, визначення групи крові та резус-фактора (надалі - Лабораторні дослідження «Водій»)).

Згідно Калькуляції собівартості проведення медичного огляду для отримання або підтвердження посвідчення водія на керування транспортним засобом затрати робочого часу фельдшера-лаборанта складають **40,5 хв.**, а вартість медикаментів – **29,66 грн.**

Відповідно до Розрахунку статті витрат «Медикаменти» до розрахункової калькуляції проведення медичного огляду, до нього включені:

- загальний аналіз крові – 4,58 грн.;
- біохімічний аналіз крові (холестерин) – 4,72 грн.;
- мікрореакція – 6,95 грн.;
- група крові – 2,72 грн.;
- глюкоза – 4,63 грн.;
- загальний аналіз сечі – 6,03 грн. (загальна вартість **29,66 грн.**).

Всі вище перелічені аналізи включені до собівартості проведення медичного огляду для отримання або підтвердження посвідчення водія на керування транспортним засобом. Проте, у переліку Лабораторних досліджень «Водій» законодавством не передбачено проведення біохімічного аналізу крові (визначення холестерину) та аналізу крові на мікрореакцію (діагностика сифілісу). Отже, включення до складових собівартості проведення медичного огляду для отримання або підтвердження посвідчення водія на керування транспортним засобом лабораторних досліджень щодо проведення біохімічного аналізу крові та аналізу крові на мікрореакцію, а саме, вартості медикаментів для їх проведення, є зайвими.

Оскільки, до собівартості проведення медичного огляду для отримання або підтвердження посвідчення водія на керування транспортним засобом включені зайві лабораторні дослідження, то затрати робочого часу фельдшера-лаборанта є завищеними.

Тому, тариф на проведення медичного огляду для отримання або підтвердження посвідчення водія на керування транспортним засобом є завищеним, що ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Вказані дії Збараської ЦРКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Медичний огляд для отримання дозволу на право отримання та носіння зброї громадянами.

Проведення медичних оглядів для отримання дозволу на право отримання та носіння зброї громадянами регулюються, зокрема:

- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.10.1999 №252 «Про затвердження Порядку видачі медичної довідки для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.11.1999 за №768/4061 (надалі Порядок видачі медичної довідки).

Відповідно до п.5 Порядку видачі медичної довідки питання про видачу медичної довідки вирішується лікарсько-консультативною комісією, до складу якої входять голова комісії (лікар-терапевт), лікар-невропатолог, лікар-отоларинголог, лікар-офтальмолог. Перелік лабораторних та функціональних обстежень (надалі - Лабораторні дослідження «Зброя») включає в себе обов'язковий обсяг (загальний аналіз крові та сечі, аналіз крові на цукор, ЕКГ, обстеження гостроти й полів зору).

До Калькуляції собівартості проведення медичного огляду для отримання дозволу на право носіння зброї громадянами ЦРКЛ зайво включено огляд лікарем-хірургом, оскільки, це не передбачено Порядком видачі медичної довідки.

Згідно Калькуляції собівартості проведення медичного огляду для отримання дозволу на право носіння зброї громадянами затрати робочого часу фельдшера-лаборанта складають **40,5 хв.**, вартість медикаментів – **26,91 грн.**

Відповідно до Розрахунку статті витрат «Медикаменти» до розрахункової калькуляції проведення медичного огляду, до нього включені:

- загальний аналіз крові – 4,58 грн.;
- біохімічний аналіз крові (холестерин) – 4,72 грн.;
- мікрореакція – 6,95 грн.;
- група крові – 2,72 грн.;
- глюкоза – 4,63 грн.;
- загальний аналіз сечі – 6,03 грн. (загальна вартість **29,66 грн.**).

До собівартості проведення медичного огляду для отримання дозволу на право носіння зброї громадянами включені наступні аналізи: загальний аналіз крові, біохімічний аналіз крові, аналіз крові на мікрореакцію, аналіз крові на цукор, загальний аналіз сечі (що складає **26,91 грн.**).

Проте, у переліку Лабораторних досліджень «Зброя» законодавством не передбачено проведення біохімічного аналізу крові (визначення холестерину) та аналізу крові на мікрореакцію (діагностика сифілісу). Отже, включення до складових собівартості проведення медичного огляду для отримання дозволу на право носіння зброї громадянами лабораторних досліджень щодо проведення біохімічного аналізу крові та аналізу крові на мікрореакцію, а саме, вартості медикаментів для їх проведення, є зайвими.

Оскільки, до собівартості проведення медичного огляду для отримання дозволу на право носіння зброї громадянами включені зайві лабораторні дослідження, то затрати робочого часу фельдшера-лаборанта є завищеними.

Наведене підтверджує і те, що до собівартості проведення медичного огляду для отримання дозволу на право носіння зброї громадянами включено на одне лабораторне дослідження (визначення групи крові) менше, а затрати робочого часу фельдшера-лаборанта такі ж, як і в розрахунку собівартості проведення медичного огляду для отримання або підтвердження посвідчення водія на керування транспортним засобом, а саме - **40,5 хв.**

Відтак, тариф на проведення медичного огляду для отримання дозволу на право носіння зброї громадянами є завищеним, що ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Вказані дії Збараської ЦРКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним

(домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Медична підготовка водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів.

На виконання статті 48 Закону України «Про дорожній рух», згідно Порядку медичної підготовки водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів (Порядок медпідготовки), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.11.1997 №339, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.12.1997 за №591/2395, проводиться медична підготовка водіїв транспортних засобів.

Метою медичної підготовки водіїв транспортних засобів є оволодіння навичками надання первинної медичної допомоги постраждалим внаслідок дорожньо-транспортних пригод (ДТП), а також попередження дорожньо-транспортного травматизму завдяки сучасним методам профілактики вживання алкогольних та наркотичних речовин водіями транспортних засобів.

Медична підготовка водіїв та кандидатів у водії здійснюється за програмою, що складається з шести навчальних мікромодулів (загальною тривалістю 2 год. 30 хв.), теми яких:

- Загальні принципи та практичні методи серцево-легеневої реанімації;
- Вибрані питання дисмургії, накладання різних видів пов'язок, джгутів, іммобілізація, проведення протишокових заходів, транспортування травмованих внаслідок ДТП;
- Експертиза станів сп'яніння;
- Вплив наркотиків та алкоголю на життя людини. Наслідки їх вживання;
- Індивідуальна схильність до зловживання алкоголем та наркотиками. Різниця між вживанням та зловживанням алкоголем та наркотиками;
- Алкоголь, наркотики і залежність від них. Індивідуальні профілактичні програми дій.

Згідно наданої ЦРКЛ калькуляції, собівартість проведення медичної підготовки водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів складає **48,71 грн.** Даний тариф розраховано для **однієї особи** з повної тривалості курсу – 2 год. 30 хв.

За період з 04.01.2016 по 30.06.2016 Збаразькою ЦРКЛ медичну підготовку водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів було проведено для 707 осіб (медичний огляд для підтвердження посвідчення водія на керування транспортним засобом – 516 осіб, медичний огляд для отримання посвідчення водія на керування транспортним засобом – 191 особа).

Отже, в середньому щомісяця за період січень-червень 2016 року надавалося по 117 послуг проведення медичної підготовки водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів.

Згідно виробничого календаря підприємств, установ та організацій Тернопільської області на 2016 рік, затвердженого розпорядженням голови Тернопільської ОДА від 03.12.2015 №734-од, робочих днів у січні 2016 року – 19, лютому – 21, березні – 22, квітні – 21, травні - 19, червні – 19. Тобто, якщо у січні 2016 року було проведено медпідготовку для 117 осіб, то 117 осіб : 19 днів \approx 6 осіб \times 2 год. 26 хв. = 14 год. 36 хв.

Отже, затрати часу працівників ЦРКЛ для проведення медпідготовки для 6 осіб щодня складають 14 год. 36 хв., зокрема, затрати часу лікаря-нарколога – 8 год. 18 хв., що не відповідає дійсності (при 8-годинному робочому дні).

Окрім медпідготовки, лікар-нарколог проводить прийом хворих, медогляди з видачею наркологічного сертифікату, тощо, що потребує окремих затрат часу. Зокрема, за інформацією ЦРКЛ, у січні-червні 2016 року було проведено 1164 медичних оглядів з видачею наркологічного сертифікату, що в середньому за один місяць I-го півріччя 2016 року склало 194 огляди. Звідси, наприклад, у січні 2016 року за один день проводилось \approx 10 медоглядів (194 медоглядів : 19 днів). Витрати робочого часу лікаря-нарколога на проведення одного наркологічного медичного огляду згідно Калькуляції собівартості обов'язкового профілактичного наркологічного медичного огляду складає 35 хв.

Відтак, тариф на послугу проведення медичної підготовки водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів є завищеним, що ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Вказані дії Збарзької ЦРКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи вищевикладене, на підставі статей 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» (із змінами і доповненнями), статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія територіального відділення

РЕКОМЕНДУЄ:

Збарзькій центральній районній комунальній лікарні (вул. Павлова, 2, м. Збараж Тернопільської обл., 47302, ідентифікаційний код 02000702) вжити заходи щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, шляхом приведення розрахунків вартості проведення медичних оглядів і медичної підготовки водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів до економічно обґрунтованого рівня.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду рекомендацій адміністративної колегії необхідно повідомити Тернопільське обласне територіальне відділення **в термін до 23 червня 2017 року**.

За умови виконання положень рекомендацій провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розпочато не буде.

Члени колегії:

Н.Є. Черномаз, в.о. голови
територіального відділення

А.Г. Левченко, начальник першого
відділу досліджень і розслідувань

Н.С. Біловус, начальник другого
відділу досліджень та розслідувань